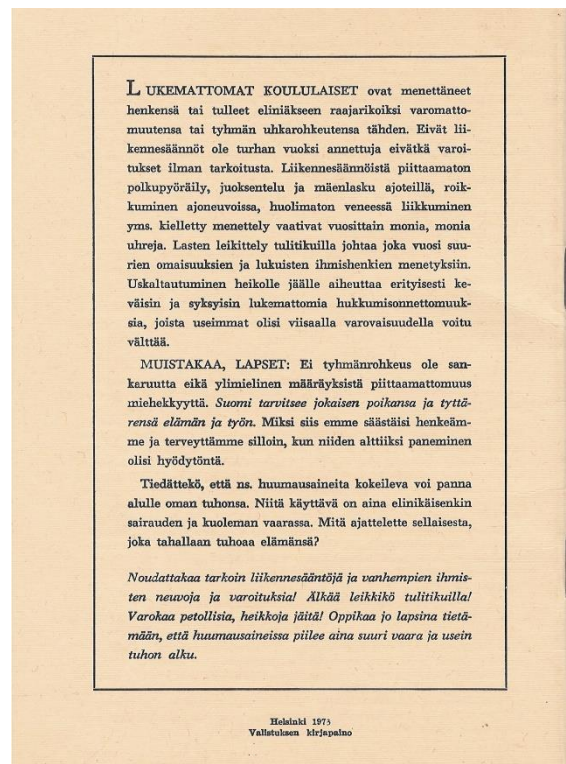
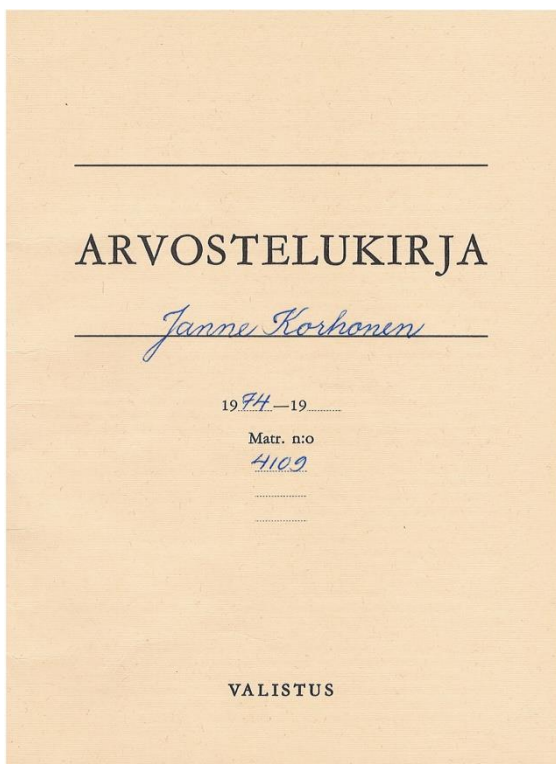

Matka pojasta aikuiseksi

Kansakoulu & peruskoulu

Aloitin koulunkäynnin vuonna 1974 Joutsenon keskustan kansakoulussa. Ensimmäisenä tulee mieleen, että se oli iso kivikoulu. Ensimmäisellä luokalla minulla ei ollut hirveän hyviä kavereita. Kotikulman kaverit eivät olleet samalla luokalla.

Osasin jo lukea, kun aloitin koulutaipaleen. Kouluhommat sujuivat helposti, mutta käyttäytymisessä saattoi välillä olla vähän vaikeuksia. Muistan kuinka opettaja määräsi useinkin jälki-istuntoa. Siellä sitten piti liitutaululle kirjoittaa hirveän monta kertaa että ”tyttöjä ei saa vetää letistä” tai ”ei saa tönä”. Itse opettajasta ei kyllä muuten ole hyvää muistikuvaa kuin että vastattaessa piti nousta seisomaan. Ei ollut millään tapaa kuitenkaan ilkeä opettaja. Sen muistan, että musiikintunnit olivat ikäviä. En osannut silloin 7-vuotiaana yhtään laulaa ja opettaja pisti koko luokan eteen laulamaan. Muuten minä olin ihan hyvä oppilas. Aina ei jaksanut tehdä kaikkia läksyjä, mutta yleensä tein ne sitten viimeistään siinä tunnin alkaessa hyvin nopeasti. Hyvät todistukset sain aina, ja olen ollut hyvin osallistuva oppilas, esimerkiksi myöhemmin lukiossa olin mukana johtokunnassa. Kakkosluokalle mennessäni olimme muuttaneet Iisalmeen, jossa sitten aloitin peruskoulun. Koulu ei ollut enää ihan niin uskonnollista kuin kansakoulussa, jossa aloitin. Siellä päivä olisi hyvin voinut alkaa esimerkiksi rukouksilla.

Janne Korhosen arvostelukirjan (1974–1975) etu- ja takakansi. Kuva: Aurora Korhonen.

Kakkosluokan lopulla tuli aika, jolloin pystyi halutessaan hakemaan musiikkiluokalle. Äitini halusi minut sinne, mihin luokanopettajani oli kuitenkin todennut, että ei kyllä kannata. Minusta ei kuulemma siihen olisi. Lopulta musiikkiluokalle kuitenkin päädyin, ja opin pikkuhiljaa laulamaan. Aloitin silloin viulun soittamisen, ja sitä kautta alkoi tulla sävelkorvaa, mahtoi olla kyllä kamalan kuuloista aluksi. Kolmosluokalla tosiaan pääsin Iisalmen ensimmäiselle musiikkiluokalle, missä sain uusia hyviä kavereita musiikkiharrastuksen ja uintiharrastuksen parissa. Silloin musiikin tunteista tulikin paras asia koulussa, mitä ei vielä koulutaipaleen alussa olisi ehkä arvannut. Tai ainakin musiikki kilpaili vahvasti matematiikan kanssa, siinä olin tosi hyvä.

Uusi musiikinopettaja oli erittäin innostava, ja hänellä oli suuri vaikutus musiikki-intooni, hän on jäänyt ehkä parhaiten mieleen. Hän oli myöskin koulun rehtori ja vaikutti ehkä ulospäin hyvin autoritääriseltä, mutta olikin loppujen lopuksi todella lempeä persoona. Musiikissa hän oli vaativa mutta ei koskaan vaatinut kuitenkaan mitään mahdotonta. Piti vain harjoitella hirveästi, ja se saikin sitten lopulta innostumaan aiheesta enemmän! Suhde opettajaan oli tosiaan vähän kaksijakoinen. Toisille hän oli vähän etäisempi hahmo, toisille taas saattoi olla hyvinkin lämminhenkinen ja innostava. Hän esimerkiksi näki erään luokkatoverini lahjakkuuden musiikin parissa ja passitti tämän Sibelius-Akatemiaan nuoriso-osastolle opiskelemaan. Tämä luokkatoveri on tänäkin päivänä varmasti yksi lahjakkaimpia sekä arvostetuimpia haitarin soittajia. Myös sen aikainen luokanvalvojani osasi käsitellä lapsia äärimmäisen hyvin. Pääosin kohdalleni sattui siis hyviä opettajia, joilla oli hyvä suhde lapsiin, muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Oli joitakin ankaria tapauksia, sellaisia, jotka eivät ehkä ihan osanneet asiaansa. Hyvät opettajat ymmärsivät sen, miten oppilas ajattelee, ja sen että mitä kautta se oppilas oikeasti ymmärtäisi asian eikä vain opettelisi ulkoa.

Aamunavaukset tulivat keskusradiosta pääosin oppilaiden pitäminä. Itsekin olen pitänyt ainakin muutaman. Niissä aina luettiin jotain ja jossain tapauksissa soitettiin joitakin pieniä esityksiä. Aamunavaukset olivat jossain määrin uskonnollisävytteisiä, kansakoulussa enemmän. Kaikki kirkollispyhät koulussa juhlittiin, niin kuin tänäkin päivänä.

Hauskinta koulunaloituksessa oli varmaankin koulumatkat. Reitti ei ollut mitenkään vaarallinen ja se oli jokseenkin lyhyt. Puolitoista kilometriä kuljettiin ojanpenkerettä pitkin kouluun. Matka taittui hyvin kävellen. Sitten kun siirryin kolmantena vuonna musiikkiluokalle, koulumatka kasvoi kolmeen kilometriin. Sitä kuljettiin pyörällä ja talvisin kävellen. Koulun ulkopuolella ala-asteella harrastin kilpauintia, kansantanssia ja viulunsoittoa. Myös kuoroa tietysti sitten myöhemmin ja edelleen. Pidän näistä harrastuksista ehkä siksi niin paljon, koska ne olivat keskenään hyvin erilaisia. Uinti oli sellaista yksin pakertamista ja muut hyvin yhteisöllisiä. Niissä oli nuo omat parhaat puolensa. Uintia tylsempää lajia on varmaan hankala löytää.

Yläaste

Yläasteen kävin Sveitsissä Ecole d'Humanite -nimisessä tyttöjen ja poikien sisäoppilaitoksessa. Koulussa oli 150 oppilasta yli 15:stä eri maasta, joista olin ainut suomalainen. Koulun kielet olivat englanti ja saksa, ja vuosi oli jaettu kolmeen lukukauteen. Koulussa noudatettiin Paul Geheebin

opetusfilosofiaa, jonka mukaan oppilas oppii itseään sekä elämää varten, ei opettajaa varten. Ryhmäkoot olivat hyvin pieniä, ja koulussa oli viisikymmentä opettajaa, vain kolme oppilasta per luokka. Silti opiskelu oli pääasiassa itsenäistä, itse sai päättää läksyt sekä opiskeltavan aineen etenemisvauhdin. Opettaja oli oppaana opiskelussa ja oppimisprosesseissa. Tärkeämpää oli ymmärtää kuin osata ulkoa.

Kuvat: Janne Korhosen kotialbumi.

Hauskinta tässä uudessa koulussa oli varmaan koulun tiivis yhteisö. Ikävää oli tietysti se, että aluksi meni jonkin aikaa, että ymmärsi yhtään mistään mitään. Myös Iisalmen musiikin opettajan taakse jättäminen oli harmittavaa. Hän kuitenkin toimi siellä kuoronjohtajana ja myöhemmin takaisin Suomeen muuttaessa tiemme kohtasivat jälleen kuoroharrastuksen parissa. Muuten aloitin uuden koulun uudessa maassa hyvillä mielin. Koulu sijaitsi Alpeilla yli 1000 metrin korkeudessa, joten kaikki vapaa-aika vietettiin kyllä suksilla lasketellen, ja kesällä sitten harrastettiin vuorikiipeilyä. Aamupäivisin meillä oli koulussa lukuaineet ja iltapäivästä sitten taitoaineet. Aamupäivän tunnit olivat kaikki eri rakennuksissa, joten välitunnit menivät pitkälti siirtyessä rakennuksesta toiseen. Iltapäivällä taitoaineiden välissä kerrettiinkin sitten viettämään välitunteja paremmin ulkona, esimerkiksi koripalloa pelaten.

Sveitsissä kaikki toteutettiin hyvin vahvasti koulun filosofian mukaisesti, joten opettajien omat näkemykset eivät ehkä sitten opetuksessa juurikaan näkyneet. Muutamia persoonia on tietysti jäänyt mieleen. Ranskan opettaja oli esimerkiksi semmoinen, jolta sitten kävinkin vain yhden kurssin. Muutoin opettajat olivat kyllä hyvin innostavia ja kannustavia. Joistakin koulukavereistani on tullut esimerkiksi kirjailijoita, kuten Valeria Vescina. Myös Hans Zimmer oli opiskellut siellä, mutta hän lähti juuri silloin kun aloitin.

Kuva Janne Korhosen kotialbumi.

Koulussa ei toteutettu vain jotain tiettyä yhtä uskontoa, sillä oppilaita tuli ympäri maailmaa niin monista eri maista ja uskonnoista. Sen sijaan järjestettiin muita tapahtumia ja juhlallisuuksia. Sunnuntaisin koko koulu kokoontui semmoisiin mietiskelyhetkiin, joissa lausuttiin ajatuksia, jotka eivät siis missään tapauksessa liittyneet mitenkään uskontoon. Sunnuntaisin kokoonnuttiin myös yhteen laulamaan eri maiden kansanlauluja sekä folk-lauluja.

Myöskin joitain suomalaisia lauluja laulettiin. Näitä muistaakseni vaihdeltiin aina kahden viikon välein. Joka vuosi koulussa näyteltiin myös yksi Shakespearen näytelmä. Itsekin olen ollut kahdessa mukana. Ensimmäisellä kerralla, kun olin mukana, esitin sotilasta, ja näytelmä oli All's Well That Ends Well. Muistan kuinka luettuani vuorosanat en ymmärtänyt sanaakaan, mitä siinä sanottiin. Se oli olevinaan englantia, mutta kieli oli niin vanhaa, että eihän sitä ymmärtänyt. Vuoden päätteeksi, kun näytelmä saatiin valmiiksi, se esitettiin koko koululle.

Kuva Janne Korhosen kotialbumi.

Perusasteen koulun jälkeen

Jatko oli minulla hyvin selvä. Ei ollut muita vaihtoehtoja kuin lukio, koska aina oli ollut ajatus, että menen yliopistoon. Ja nimenomaan ei ”pyrin” yliopistoon, vaan menen Kun tulin takaisin Sveitsistä Suomeen, lukioon meno ei siis ollut mikään valinnan paikka, ei itselleni eikä vanhemmilleni. Itseasiassa menin sinne jopa vähän erikoisluvalla, koska minulla ei Sveitsin reissun takia ollut peruskoulun päättötodistusta.

Siirtyessäni taas uuteen kouluun päässä pyöri innokkaita ja iloisia ajatuksia. Tosin harkitsin silloin hetken, jos lähtisinkin suoraan Pohjois-Amerikkaan collegeen, sillä olin suorittanut Sveitsissä amerikkalaisen ylioppilastutkinnon (SAT) 16-vuotiaana. Lukio opiskelu ei sinänsä eronnut muusta suomalaisesta koulunkäynnistä. Vähän enemmän tuli omaa vastuuta, mutta tarkkaa vertailukohtaa minulla ei oikeastaan ole.

Lukiossakin kohdalleni sattui pääosin hyviä opettajia, esimerkiksi yksi erinomainen historian opettaja. Hän opetti syy-seuraussuhteiden eikä vuosilukujen kautta. Asiat jäivät hirveän hyvin päähän. Vaikka hän olikin tulenpalava kommunisti, oli silti loistava opettaja. Sen ajan kielten opettajat eivät olleet hyviä. Muistuu mieleen erityisesti yksi englannin kielen opettaja. Tämä oli täysin kirjasta oppinut ja juuri jäämässä eläkkeelle, myöskin erittäin uskonnollinen. Eräs luokkakaverini tuli jonain pukeutumispäivänä kouluun Jeesukseksi pukeutuneena orjantappura päässään ja ainakin kolme metriä pitkä puinen risti selässään, ja tämä englannin opettaja sai sellaisen slaagin, että ei ole kyllä toista nähty. Luokkakaverini tuli vielä tunnille vähän myöhässä ja hirveällä kolinalla ristinsä kanssa. Hänet passitettiin kyllä suoraan rehtorin kansliaan.

Lukion rehtorilla ja minulla oli sen sijaan lämpimät välit. Olin koulun johtokunnassa, ja rehtorista oli ehkä sitä kautta tullut jopa sellainen kaveri. Kerran äidinkielen tunnilla soi keskusradiosta kuulutus, jossa minua kutsuttiin rehtorin kansliaan. En pelännyt häntä siis yhtään eikä semmoisia ajatuksia tullut, että olisin tehnyt jotain väärin, vaan rehtorilla nyt vain oli jotain asiaa. Siihen asti arvioinnit oli opettajien toimesta kuulakärkikynällä rustattu semmoisiin arvosteluvihkosiin. Rehtori oli alkanut testaamaan sähköistä järjestelmää ja käytti minua ja tietojani koekaniinina. Hän oli siis syöttänyt arvosanojani järjestelmään ja kokeillut tehdä päättötodistusta. Olin siis muistaakseni lukion toisella luokalla. Järjestelmä kuitenkin nyt luuli, että olisin saanut päättötodistuksen ja valmistunut lukiosta, joten henkilötunnukseni ei käynyt enää järjestelmään. Rehtori siis kutsui minut kansliaan hirveän vaikeana ja nolona, koska näytti vahvasti siltä, että en tulisi saamaan seuraavan jakson arviointeja tämän takia.

Yliopistotaival ja työelämä

Lukion jälkeen pääsin papereilla suoraan lukemaan Ouluun fysiikkaa. Hain kuitenkin opintojen ohella kolme kertaa lääketieteelliseen, enkä päässyt. Isäni on siis lääkäri, sillä saattoi olla jokin alitajuinen vaikutus minuun. Lääkis tuntui vain hyvin luonnolliselta vaihtoehdolta. Veri ei minua pelottanut. Jostain syystä se ei sitten ollut minulle oikea vaihtoehto, vaikka kysymysalueet olivat

minulle helppoja. Fysiikka ja kemia sujuivat mutkitta, opiskelinhan jo fysiikkaa yliopistossa, ja biologia oli ainut, jota minun piti opetella pääsykoetta varten. Kolmannella kerralla Ouluun lääkekikseen hakiessani hain varmuuden vuoksi myös Oulun Yliopistoon teknilliseen tiedekuntaan prosessitekniikkaa ja tuotantotaloutta lukemaan. Lääkekikseen ei taaskaan silloin pisteet riittäneet, tosin ei ollut kaukana, siinä oli sitten ehkä jokin psykologinen tulppa. Lopulta teknillinen tiedekunta siis kutsui. Omia valintoja nämä kaikki silti olivat.

Koulutusala vastasi kyllä odotuksia. Hyvin matemaattis-kemiapainotteista se oli. Loppuun asti en vain tuota koskaan käynyt, kun työelämä vei mukanaan. Cumlauden ja magnacumlauden seminaarin olen kyllä suorittanut, mutta silloin ei kandin arvoa haettu erikseen välissä.

Ehdottomasti mukavinta yliopistossa oli yliopistoyhteisö. Jostain pakollisista matematiikan teoriaharjoituksista, joissa todistettiin asioita, en niinkään välittänyt. Meitä opiskelijoita kohdeltiin erinomaisesti. Jotain luonnevikaisiakin professoreitakin löytyi, mutta minun kohdalleni sattui vain yksi sellainen: Professori, joka saattoi arvostella kokeita aivan mielivaltaisesti. Hän saattoi päättää, että nyt kukaan ei pääse tentistä läpi, ja sitten kaikki olivat uusinnassa. Hän ilmeisesti teki yliopistolle paljon tiedepapereita, joten oli sitä kautta yliopistolle tärkeä henkilö. Ja eihän hän ollut opettaja, vaan nimenomaan professori. Siinäkin on sitten iso ero, osaako sitten niitä asioita opettaa. Muuten muissa aineissa suurimman osan opetuksestahan hotivat assarit, eli vanhempien vuosikurssien oppilaat.

Opintojani en tosiaan vienyt missään vaiheessa loppuun asti, joten ei ole ollut mitään päätekohtaa tai virallista siirtymäjaksota opiskelijasta työelämään. Olin ollut vähän aikaa töissä tekniikan opintojen jälkeen teollisuudessa fosforihappotehtaalla, ja huomasin, että haluan enemmän talouden puolelle töihin, enkä niinkään tekniikan.

Myöhemmin menin siis uudestaan Jyväskylän yliopistoon lukemaan englanninkieliseen maisteriohjelmaan teollisuustaloutta. Sekin tosin on vielä kesken. Tämä englanninkielinen ohjelma oli EU:n rahoittama maisteriohjelma, joten kaikki olivat jo vähän vanhempia opiskelijoita ja silloin meitä kohdeltiin hieman eri tavalla. Oletuksena oli, että kaikki olisivat jo vähän kypsempiä ja osaisivat jo opiskella. Se oli ahkeraa opiskelua siellä. Tein kolmen vuoden hommat yhdessä vuodessa, sata opintoviikkoa yhdessä vuodessa. Opinnot vastasivat jälleen odotuksia. Tehtiin siellä tosin vähän enemmän ryhmätöitä kuin mitä odotin. Erityisen mukavaa olivat simuloidut yrityspelit. Jotkut pakolliset aineet, kuten tilastomatematiikka ja olio-ohjelmointi, eivät olleet niin mieleeni. Muuten ei ollut juurikaan mitään, sellaista mistä en olisi pitänyt.

Työurani on ollut kokonaisuudessaan myyntiä, myynninjohtoa ja yritysjohtoa. Nykyään käytän noin 2–3 % työajastani opiskeluun Harvardissa, jonne olen saanut opiskeluoikeudet töiden kautta. Opiskelen siellä kaikkea mahdollista, muun muassa taloutta, myyntiä, johtamista sekä ajan käyttöä.

Näin jälkikäteen ajatellen ja menneisyyteen katsoessani olen tyytyväinen koulutusuraani. Jos jostain nyt voisi tehdä toisin, niin yliopisto opinnot olisin suorittanut loppuun, erityisesti Jyväskylän opinnot, sillä siellä olin jo melko loppusuoralla.

Pidin opiskelua hyödyllisenä silloin ja myös nyt jälkikäteen. Kotonani on myös aina arvostettu paljon kouluttautumista ja oletuksena oli, että lähdän opiskelemaan. Koen, että koulutus on antanut pohjan kaikelle työelämässä opitulle. Monessakin asiassa se auttaa jäsentelemään asioita ja lähestymään välillä eri asioita niin sanotusti tutkimuksen näkökulmasta eikä pelkästään käytännön näkökulmasta. Se antaa asioille erilaisia näkökulmia.

Muistelu ylöskirjattu tammikuussa 2021.

Koulumuistot: Janne Korhonen

Muistelun ylöskirjannut: Aurora Korhonen

Tekstin julkaisutiedot: Janne Korhonen & Aurora Korhonen 2021. Matka pojasta aikuiseksi Kasvatuksen historian ENSYklopedia. Helsinki: Suomen kasvatuksen ja koulutuksen historian seura. URL https://www.kasvhistseura.fi/sites/kasvhistseura.fi/files/Matka%20pojasta%20aikuiseksi%2C%20Janne%20Korhosen%20koulumuistelu%201970-luvulta%201990-luvulle_1.pdf